

Motion till riksdagen 2025/26:3406

av Emma Berginger m.fl. (MP)

Inrättande av en ny försvarsmusikkår

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Försvarsmusiken bör tillföras en värnpliktig försvarsmusikkår i Norrland och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla och stärka Försvarsmusiken som en del av de stora investeringarna i vårt militära försvar och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om långsiktiga kontrakt för avtalsmusikkårerna – Göteborg Wind Orchestra och Gotlandsmusiken (Gotlands regementes musikkår) – och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Försvarsmusiken är en del både av vårt levande musik- och kulturliv och av vårt musikaliska kulturarv – på gator och torg, i konsertlokalen och vid olika högtidliga tillfällen. Det är svårt att tänka sig ett nationaldagsfirande utan en paradorkester eller ett Stockholm utan vaktparaden vid Slottet.

Inom Försvarsmusiken finns tre professionella, heltidsanställda musikkårer – Arméns Musikkår, Livgardets Dragonmusikkår och Marinens Musikkår – som genomför närmare 600 framträdanden varje år, alltifrån vaktparader och statsbesök till ceremonier inom Försvarsmakten och konserter för allmänheten runt om i landet. Därtill finns hemvärnets 25 musikkårer runt om i landet som kompletterar de heltidsanställda kårerna och utför omkring 500 framträdanden per år. Musiken bidrar till välbefinnande och gemenskap för anställda inom Försvarsmakten, ger en inramning till olika betydelsefulla händelser och förstärker olika slags högtidliga tillfällen. Den levandegör det militär-musikaliska arvet och bidrar till musik- och konsertlivet i hela Sverige. Musikkårerna är en del av krigsorganisationen och samordnas centralt av Försvarsmaktens stab.

Sverige behöver en ny militärmusikkår

Efterfrågan på Försvarsmusiken har ökat de senaste åren. I takt med försvarets utbyggnad uppstår fler situationer då Försvarsmusiken anlitas. Ute i landet sköts en del av arbetsuppgifterna för Försvarsmusiken av hemvärnsskåren. Dessa består till stor del av pensionerade yrkesmusiker eller amatörmusiker som har andra arbeten och som inte har samma möjlighet som de heltidsanställda inom Försvarsmusiken att bistå kring arrangemang dag- och heltid.

Kriget i Ukraina har satt fokus på kulturens betydelse i händelse av kris eller krig, både som något att skydda och försvara, men också något som betyder mycket i stunden. När den fullskaliga invasionen av Ukraina inleddes omfattade den ukrainska försvarsmusiken 10 professionella musikkårer i en försvarsmakt på omkring 140 000 man med verksamhet motsvarande den svenska försvarsmusiken.

Idag är den ukrainska försvarsmusiken 58 musikkårer som ständigt arbetar hos enheterna vid fronten med smärre musikgrupper (ensembler). Under en insatsdag kan upp till 15 framträdanden utföras. I det bakre frontområdet arbetar de med hela musikkårer ständigt vid krigsbegravningar av stora mängder stupade. I huvudstaden pågår statsceremonier och vaktparader som vanligt parallellt med insatser för att profilera försvarsmaktens stridande enheter och upprätthålla dess kontakt med civilsamhället.

Kulturen och musiken kan bidra till gemenskap, skapa förståelse och ge sammanhang, både för befolkningen i stort men också för medarbetare inom Försvarsmakten. Om inte Försvarsmusikens verksamhet växer i takt med försvaret kommer dock tillgängligheten till musikkårens verksamhet att minska. Vi menar därför att det behövs ytterligare en militärmusikkår i Sverige och att Försvarsmusikens förutsättningar att verka behöver stärkas.

Försvarsberedningen föreslog att en värnpliktig musikkår skulle inrättas i Norrland. Fram till 2011 när värnplikten avskaffades var Arméns Musikkår en värnpliktig musikkår. En värnpliktig musikkår bidrar till utbildningen och utvecklandet av nya försvarsmusiker som kan utgöra rekrytering både för de professionella musikkåren och för hemvärnsmusikkåren. Dessvärre tog inte regeringen vidare detta förslag trots att kostnaden för det väl ryms inom de historiskt stora ekonomiska ramar som Försvarsmakten nu tillförs.

Dessutom skulle en ny militärmusikkår betyda mycket för blåsmusikens situation i Sverige generellt och stärka det musikaliska ekosystemet med nya arbetstillfällen och möjlighet till inspiration och musikaliska förebilder.

Militärmusikkårer är därtill den kanske mest robusta resursen för kulturutövande som finns: de kan spela överallt – utomhus eller inomhus – utan behov av elektricitet. De kan uppträda i små grupper eller som hel musikkår, eller som flera musikkårer tillsammans i alla musikstilar. Dessutom är de mobila och kan snabbt flytta till en ny plats med kort varsel.

Ökad tillgänglighet till försvarsmusik i norra Sverige

En lokalisering i norra Sverige skulle öka tillgängligheten till försvarsmusik i de norra delarna av landet. Idag är ingen av arméns professionella, heltidsanställda musikkårer lokaliserad till norra Sverige. Detta försvårar för Försvarsmusiken att tillgodose hela det

militära området i norr. Nu när ett antal nya förband ska etableras kan trycket antas stiga ytterligare.

En möjlig lokalisering av en ny värnpliktig musikkår inom Försvarsmusiken skulle kunna vara Boden. Boden utgör redan ett nav för försvaret och står i centrum för de nya industrietableringarna i norr. Boden var tidigare hemvist för Arméns Musikkår Norrland, som lades ned 2001, vilket har medfört att nuvarande förband i Norrland sällan eller aldrig får tillgång till professionell militärmusik då de tre militärmusikkåren är bundna i södra Sverige.

Trycket på hemvärnets fyra musikkårer i Norrland är mycket stort, i synnerhet i Norrbotten. En etablering skulle bidra till en förstärkning av kultur- och musiklivet i norra Sverige, viktigt inte minst i ljuset av de nya industrietableringarna och behovet av attraktiva livsmiljöer med ett rikt kulturliv.

Vi förordar att regeringen ser över möjligheten till en nyetablering av en värnpliktig militärmusikkår i norra Sverige, förslagsvis i Boden. Det finns ett engagemang hos aktörer i kommunen för en etablering samt en vilja till samverkan.

Goda förutsättningar för avtalsmusikkårer

Ytterligare ett sätt att stärka Försvarsmusiken är att skapa goda förutsättningar för de avtalsmusikkårer som Försvarsmakten har avtal med. I nuläget är det Göteborg Wind Orchestra och Gotlandsmusiken, som verkar under namnet Gotlands regementes musikkår (P18:s Musikkår). Göteborg Wind Orchestra är en professionell blåsorkester organiserad av Göteborgs stad och Region Västra Götaland.

Tidigare var orkestern knuten till Försvarsmakten genom ett långsiktigt avtal och användes flitigt som Flygvapnets Musikkår. Avtalet upphörde 2009. År 2018 utnämndes Göteborg Wind Orchestra återigen till Flygvapnets Musikkår, men orkestern behöver ett långsiktigt uppdrag för planerbarhet. När Försvarsmakten växer i västra Sverige så är ett nytt långsiktigt avtal med Göteborg Wind Orchestra en möjlighet att här och nu skapa professionella militärmusikaliska resurser och samtidigt stärka blåsmusikens bas.

På motsvarande sätt hade Försvarsmakten ett långsiktigt avtal med Gotlandsmusiken som organiseras av Region Gotland. Ett nytt långsiktigt avtal med Gotlandsmusiken är en möjlighet att här och nu skapa ytterligare professionella militärmusikaliska resurser. Försvarsmusikens resurser är nu så pass hårt ansträngda att man tvingas ta både Göteborg Wind Orchestra och Gotlandsmusiken för enstaka insatser då inga andra resurser finns tillgängliga. För att dessa orkestrar ska ha goda förutsättningar att bidra till Försvarsmusiken behövs långsiktiga kontrakt som ger en planerbarhet och stabilitet.

En satsning på Försvarsmusiken skulle stärka blåsmusikens förutsättningar i Sverige

Blåsmusiken i Sverige är hotad. Tillväxten av unga musiker är svag inom flera blåsinstrumentgrupper. Steg togs av den rödgröna regeringen för att stärka blåsmusikens förutsättningar genom ett uppdrag till Kulturrådet att verka för och stimulera återväxten av blåsmusiker. Den nuvarande regeringen har inte tagit vidare detta arbete, vilket är olyckligt. Mer behöver göras för att säkra blåsmusikens framtid i Sverige. Vi vet att förebilder och egna upplevelser är viktiga för att unga ska få upp ögonen för och

inspireras till att välja ett visst instrument. För just blåsmusiken spelar Försvarmaktens musikkårer en viktig roll. En satsning på Försvarmusiken skulle bidra till pusslet av viktiga insatser för att stärka blåsmusikens ekosystem. Fler professionella militär-musikkårer medför att fler kommer i kontakt med blåsmusiken. Det ger också viktiga arbetstillfällen för svenska blåsmusiker. Med tanke på de stora satsningarna på försvaret finns nu en möjlighet till ett politiskt initiativ som vore bra både för Försvarmakten och för blåsmusiken i hela landet.

Emma Berginger (MP)

Mats Berglund (MP)

Janine Alm Ericson (MP)

Jacob Risberg (MP)